

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XL. Prouocationes ad diuinu[m] Tribunal factas, non facilè imitandas
esse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

CAPVT XL.

Prouocationes ad diuinum tribunal factas, non facile imitandas esse.

Dolixè demonſtraui, multos pios, ſanctos, innocentes homines, à tyrannis, iniuſtè accuſatos, damnatos, necatos, ad diuinum tribunal, iudices ſuos, non ſine prodigioſo euentu miraculoſque, euocauiffe. Demonſtraui hæc, vt Deum pauperum defenſorem, violentorum iudicem, Sanctorum exaudito- rem eſſe oſtenderem, atque vt, ex his iuſtiſſimis Dei iudicijs, metum frænūmque inijcerem ijs, qui, quidquid poſſunt, audent. Haud ambigo, nonnullos fore, qui documenta à me aliò deſtinata, aliò deriuent, & ſi tot exempla legerint Sanctorum, ea, ad imitationem propoſita, eſſe arbitrentur. Itaque cum plauſu iſta excipient, & ſibi ſummopere gratulabuntur, de reperto confirmatōque modo ac ratione ſe vindicandi. Quare iam nulla vetula rixabitur; nullus ciuis litigabit; nullus vel ſeruus, vel puer vapulabit, quin illico ad diuinum tribunal appellet. *Magna otia cali*, ſi illico fieri debet, quod petunt impatientes.

Meritò iſtis dicitur: *Nescitis, quid petatis: & illud: Petitis, & non accipitis: eò quòd male petatis: vt in concupiſcentijs veſtris inſu-* I.
matis. Nam in primis, non omnia, quæ diuino inſtinctu Sancti fecerunt, ſunt imitanda. Deinde, quis ſibi ſanctitatem polliceatur? quis non falli poteſt, cum ſe ſe iudicat innocentem? *Nemo, in ſua cauſa, bonus index.* Amor ſui vnumquemque excæcat, vt non videat rectum quod eſt; rectèque ſe putet feciſſe, quando maximè deflexit ab æquitate. Quin & ira iudicium corrumpit, vt iniuriam maximam, iuſtam eſſe vindictam arbitretur. *Turbatus eſt à furo-* II.
re oculus meus, ait ille. In Hebræo, pro *turbatus*, eſt, *caligauit.* Vbi *Matt. 20. 22.*
Iac. 4. 3.
quidem ſenſus eſt, oculus meus, propter furorem & indignationem meam, contra turpitudinem peccati, à fletu nimio, quaſi corroſus turbatus eſt, & caligauit: poteſt tamen etiam quiuis furioſus id dicere. Non finit enim furor hominem cernere verum. *Nam* Pſal. 6. 7.
non poteſt iratus in ſeipſo manere, ait D. Chryſoſtomus, *ſicut in flu-* S. Chryſ. ho-
etis ſurgens mare. Ita commiſcentur omnia, & tanquam fons purus im- mil. 62. ad
pop.

missio turbatur caso. Quod veteres tragœdi, in Aiace flagellifero ostenderunt. Ajax enim Telamonius, ab Vlysse, in iudicio, victus, præ ira, insaniens pecora occidit, credens se Vlysses, cum socijs, occidere. Itaq; multi iracundia odióque correpti, & velut œstro perciti, bestias pro hominibus, homines, pro bestijs aspiciunt; & non rarò innocentes iudicant esse nocentes. Cum ergo rarissimè, qui læsi sunt, non fiant iracundi, facilè accidere potest, vt alios reos atque iniuriosos existiment, quando ipsi rei sunt atque iniuriosi. Quàm malè autem isti sibi consulerent, si rei ipsi innoxios ad diuinum tribunal, vbi omnia in aperto sunt, trahere vellent, accusandi non accusaturi? Neque enim existimare debent, Dei iudicia, esse sicut sæpe sunt iudicia hominum inexpertorum, aut affectibus ditorum, apud quos, *prior tempore, prior iure esse consuevit*; & vicisse est, præuenisse, quia *fauor est primò occupantis*. Non sic iudicat Deus, cuius sententia nunquam damnat innocentem, nunquam absoluit reum præuenientem.

III.

Tametsi ergo ea, de qua tot exempla enumerauimus, Sanctorum ad diuinum tribunal appellatio licita, diuinisque legibus contraria non fuerit: tametsi etiam constet, per eiusmodi exempla, diuinam mortalibus iustitiam innotuisse, Principesque multos didicisse, in subditorum sanguinem non esse desæuiendum, neque proculcanda iura: tametsi etiam mentes recti conscientia atque innocentia roborentur, per talia exempla, vt diuinæ iustitiæ fiducia niti assuescant: tametsi etiam prohibita non sit eiusmodi prouocatio, quæ eodem animo, iisdemque de causis suscipitur, quibus rex Dauid, Pontifex Zacharias, beatæ illæ animæ; Paulus Apostolus, Episcopus Benno, alique eam Sancti vsurpauerunt: quis tamen sibi polliceri potest, non solum eandem, cum istis sanctitatem, verum etiam eandem rectitudinem intentionis? Quàm citò se insinuat cupiditas vltionis? quàm facilè subrepi odium, aut alius immoderatus affectus, quo si prouocatio inquitur, non aduersarium, sed ipsum damnat prouocantem.

IV.

Non loquor hîc de illis, qui sciunt, se alios iniuste, ad vallem Iosaphat, vocare, & tamen vel malitia agitati, vel, vt innocentes videantur, citant; quos constat, citando mortaliter delinquere; quia & Deum pro iniquitatis fautore, aut certè ludibrio habent; & proximo grauiter nocent, quem, tanquam innocentia oppressorem, suggillant, ac iniecta vicina mortis imaginatione

tione, terrent. Non loquor, inquam, de istis tam manifestè delinquentibus: de illis loquor, qui se ipsos innocentes, aduersarios iniuriosos, nec iam, in rebus minimis, aut puerilibus, sed in maximis iniuriosos arbitrantur. His ipsis, aio, admodum esse periculosum, si Sanctorum illas citationes velint imitari; cum ipsorum nec comperta sit sanctitas; nec certa innocentia; nec iudicium ab errandi periculo liberum; nec sine cæco sui amore affectus; quo tenebras offundente, non possunt videre veritatem; sed vel latentem gloriam, vel tacitam vindictam sectantur. Habent illi multa alia innocentiae suae præsidia; habent amicos; habent magistratus; habent patrocinium veritatis, quæ semper tandem erumpit in lucem: & si hæc desint, habent asylum orationis; habent auxilia Diuorum; habent, vno verbo, Deum; qui ait: *Mihi vindicta, & ego retribuam. Et iterum: Quia iudicabit Dominus populum suum.* Illi igitur relinquendum est officium iudicandi, diæque illa expectanda, non præscribenda; formidanda, non desideranda.

Qua de causa Amos eiusmodi appellationes interdicere videtur, cum ait: *Vae desiderantibus diem Domini: ad quid eam vobis? dies Domini ista, tenebra & non lux.* Dies Domini, consueta scripturæ phrasi, diem iudicij seu vniuersalis & extremi, seu singularis, quod in morte vniuscuiusque peragitur, designat. Eam itaque diem, in vindictam inimicorum desiderantibus, *vae* intonat Propheta, qui & addit: *dies Domini ista tenebra, & non lux;* quia obsecurum, minimèque clarum est, quando futura sit; qua enim hora non putabitur *filii hominis veniet;* qui non voluit, esse nostrum, *nosse tempora & momenta, quæ Pater posuit in sua potestate.* Temerarium igitur est, sine peculiari instinctu, aut graui causa, diem certum velle nosse, & quod plus est, alteri velle dicere, ac designare, quo sit iudicandus. In Iudicis, non in actoris arbitrio tempus iudicandi est relinquendum. Quod se fecisse Ieremias gloriatur illis verbis: *Ecce ipsi dicunt ad me: Vbi est verbum Domini? veniat. Et ego non sum turbatus, te pastorem sequens: & diem hominis non desideravi, tu scis. Quod egressum est de labijs meis, relictum in conspectu tuo fuit.* Gaudebat scilicet in sinu suo, & gratulabatur conscientiae suae Ieremias, iniquissimo regis Sedeciae odio vinculis & morti addictus, quòd tyranno diem, apud diuinum tribu-

Hebr. 10.30

Deut. 32.35

V.

Amos. 5. 18.

Luc. 12.40.

Actor. 1.8.

Jerem. 17.

15.

tribunal, non dixerit, sed cum libero summi Iudicis arbitrio reliquerit iudicandum.

V I.

Ad eandem patientiam nos dirigunt doctrina & exempla Christi ac Sanctorum. Doctrina enim eius non est, vt oremus, *Matth. 6. 12. Voca ad iudicium, & plecte inimicos nostros: sed: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Quo modo dimittit, qui aduersarium ad iudicem mittit? Non est hoc dare veniam, sed exigere pœnam. Aliud præceptum scripsit nobis Magister.

Matth. 5. 44. noster: Diligite inimicos vestros, inquit, benefacite his, qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. Citare illos ad iudicium, non est, pro illis, sed contra illos orare; non illos diligere; non benefacere, sed velle mori, sed velle illos iudicari & damnari, sed velle illis iustitiam diuinam immittere, non misericordiam impetrare. Quod etiam Apostolus gentium vetuit illis *1. Theſſal. 5. 15. Videte, ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est, sectamini in inuicem, & in omnes.* Contrarium profusè faciunt, qui iustissimam talionis legem existimantes, non bonum pro malo, sed malum pro malo, dentem pro dente, mortem pro morte reddere, Paulo reclamante, petunt, formidando Dei decreto, inimicos suos è medio tolli, atque ad Tartareos ignes condemnari.

VII.

Si quis exempla vult imitari habet sanè exempla, atque in primis ipsius Dei. Quamobrem Christus, cum dixisset: *orate pro persequentibus & calumniantibus vos, statim exemplum subiungens dixit: ut sitis filij Patris vestri qui in calis est: qui solem suum oriri facit super bonos & malos: & pluit super iustos & iniustos.* Sedet, in cælis, Deus, & audit quotidie homines sibi maledicentes, impiòsque dirissimè conuiciantes ac blasphemantes; & noua semper scelerata excogitantes, quantumque in ipsis est, giganteo ausu, diuinam maiestatem è cælo deripere conantes: audit ista, & videt, & patitur. Quid dico patitur? cum habeat potestatem mittere in gehennam, & missis è nube fulminibus, tales exterminare; sustinet illos, *solem suum oriri facit* illis, pluuiam mittit, vt terra, ad eos alendos irrigetur: nec hoc tantum facit, sed etiam mittit illis angelos suos, qui eos in viam, atque ad æternæ gloriæ semitam reducat. Pulcherrimè aureum illud os: *At, inquires, calumniam passus sum, & ferre iubet aquanimiter, & quo modo potero? Facillimè profecto, si tantum in calum respicias. Cogita quòd, illic super Cherubim sedenti*

S. Chrysoſt.
hom. 78.

denti factus es similis: nam & ille contumelijs affectus fuit, & tolerauit, & opprobria pertulit; nec vltus est percussus, & non insurrexit, sed è contra reddidit beneficia his, qui talia perpetrauerant, nõsq; iussit suos imitatores esse. Calum deniq; respice, & postea qua te Deus suscepturum promisit, si generosè feras. Christi igitur nobis præluxit exemplum, cui, cum vita, per summam iniuriam, infami morte, eriperetur, tamen ad alterius vitæ vadimonium neque Iudæos, neque Pilatum, neque carnifices, neque vllum alium euocauit, sed, cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem iudicanti se iniustè. Latroni quoque paulo priùs conuiciato, non dixit: *Hodie mecum eris in Iudicio*, sed, *Hodie mecum eris in Paradiso*. Pro illis autem, qui, non contenti, eum flagris lacerasse, & clauis in crucem adegisse, insuper etiam ei illudebant, auream illam orationem fudit: *Pater, dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt*.

1. Petr. 2. 23.

Luc. 23. 43.

Luc. 23. 34.

VIII.

Hanc Magistri sui heroicam patientiam ac fortitudinem imitatus est aliorum quoque Sanctorum ingens numerus. Atque primus quidem Stephanus, qui inter lapidantes, pro lapidantibus orans dixit: *Domine, ne statuas illis hoc peccatum*. Deinde & Paulus, qui de se scribit: *Optabam ego ipse anathema esse à Christo, pro fratribus meis*, qui in vitam ipsius obstinatissimè coniurauerant. His è diametro aduersantur, qui, mortalis vitæ causa, Deum iudicem appellantes, illaudabili verborum metamorphosi exclamant: *Ne ignosce, Pater, sed iudica, vindica; statuas illis hoc peccatum. Non sum ego anathema pro fratribus meis, sed illi pro me sint anathema*. Neque multi martyres huius appellationis ius vsurpare solebant, licet innocentissimè, crudelissimèq; occiderentur. Quin potius, post acceptam iniquissimæ mortis sententiam solennes eorum vocerant, vt exclamarent: DEO GRATIAS, quod difertè testatur Iustinus; & perspicuum est ex vita S. Cypriani; atque antiquissimo Tertulliano attestante, *Christianos magis damnatos, quàm absolutos gaudere*. Quia, in veteri quoque testamento, Ioseph in cisternam, Ieremias in cœni, Daniel in leonum lacum, tres pueri in fornacem inflammatissimam missi, cum vtiq; de vita eorum innocentissima eripienda ageretur, tamen non leguntur, vel fratres, vel tyrannos, vel carnifices, ad diuinum tribunal, citauisse; & tamen iustus iudex Iosepho fratres subiecit, Ieremiam è cœno eduxit; Danielis aduersarios leonibus præbuit deuorandos; trium puerorum lictores, flamma è fornace in illos excussa, vstulauit.

Act. 7. 59.

Rom. 9. 3.

Iustin. Apolog. 1. Tertullian. ad Scapulam.

E e e

Quid

IX.

Senec. ad
Martiam c.
6.

Quid si multos idcirco ad extrema adducit malus sathan, vt ad impatientiam atque vindictam adducat? vicit, si impatientes fecit. deiecit, si in vindictam incendit. habet. quod vult, si tu iram tuam ampliùs in potestate non habes. At turpis est nauigij rector, inquit Seneca, cui gubernacula fluctus eripuit; qui fluctuantia vela deseruit, & permisit tempestati nauem: at ille vel in naufragio laudandus, quem obruit mare, clauum tenentem, & obnixum. Clauus est recta ratio, quæ impatientis animi impetum & fluctus reprime- re debet. Non reprimit autem, si, iniuriarum ac mortis impatien- tiâ, extremum iudicij diem præuenire gestiens, eousque præstolari detrectat, donec vltro Deus, de iniurijs eius vindictam sumat; quasi scilicet æquo tardior esset ad iudicandum. Hi, si sinum excu- tere penitiùs vellent, viderent profectò, non laudabili causa. non diuini honoris aut iustitiæ zelo, se alios iubere, in ius ambulare; sed priuatæ vindictæ cupiditate occupatos, atque in præceptos actos, præreptam sibi, in hac vita, iniuriarum vltionem, in alterius vitæ tribunali quærere, eamque, nimis incenso animo, affectare, eaque propter etiam intemperanter flagitare. Non est res exigui momen- ti, eiusmodi actionem instituere. Qui alterum vadatur, ac in ius diuinum vocat, mortem illius desiderat, sine qua se sistere non po- test. At mortem alterius. priuata autoritate, desiderare, non mi- nùs illicitum est, atque procurare. Videant igitur, quid agant, qui, sine Numinis iussu, aut instinctu, sine autoritate debita. pro- prio iudicio, affectu, odio, fortasse ipsi nocentiores, alterum, à quo se læsos esse somniant, aut putant, vita optant, immo postulant à Deo spoliari. Neque digni sunt tales rogatores, vt exaudiantur; immo digni sunt, vt ipsi in iudicium eant, quod alijs volunt præ- parare.

X.

Psal. 38. 8.

Hebr. 10. 27

Sapientissimè faciunt, qui in patientia sua animas suas possidere docti, in omni casu, & tribulatione, dicunt: *Et nunc que est expectatio mea? nonne Dominus?* Meum est remittere iniurias, Domini autem & remittentem, & inferentem iudicare; à quo, etiam me vindictam non petente, parata est, *terribilis quadam ex- pectatio iudicij, & ignis emulatio, que consumtura est aduersarios.* Hanc etsi petere non debemus, possunt tamen meritò formidare, qui, cum omnia audeant, se, quia grauissimè violatos tacere vident, illico securos arbitrantur. Tacuit & Abel, neque ad diuinum tri- bunal fratrem citauit, cum ab eo crudelissimè innocens trucidare-

tur;

tur; non tacuit tamen sanguis eius, qui ad Deum de terra clama-
uit. Neque enim verba tantùm, sed etiam facta ad Deum clamant;
longèque potentiùs clamant, ac vindictam postulant. Neque du-
bium est, à viuis & mortuis viuos oppressores eorum, ante diui-
num tribunal etiam sine voce, accusari; neque rarò etiam, ad
causam, coram supremo iudice, disceptandam citari, iniurijs ipsis
exigentibus vindictam.

Cui rei confirmandæ luculentus est testis D. Gregorius
Turonensis, qui hanc historiam recitat. Auernensis Episcopus,
cui nomen Sidonius Apollinaris, æquè sanctus ac eruditus, mori-
bus & artibus præstans, vt coronas in cælo multiplicaret, virtutis
mercedem, in terris, accepit tribulationes. Necessè enim est, vt
virtutem oderint vitiorum amatores; quam ne cogantur ample-
cti, impugnant atque repellunt. Quam ob causam, Sidonius quo-
que duos nactus est sacerdotes disciplina indigentes, quorum quo-
tidianus sermo erat: *Circumueniamus iustum, quoniam inutilis est*
nobis, & contrarius est operibus nostris, & impropere nobis peccata le-
gis, & diffamat in nos peccata discipline nostræ. Quid non efficiunt
duo conspiratores? immo quid Orcus, per illos, non efficit? Duo
erant, sed tribus Furijs agitabantur. Nam & moniti vindictam
spirabant; & castigationem metuentes conabantur amoliri cor-
rectorem; & denique ambitione inflammati, locum sperabant,
si sedem vacuam fecissent. Hinc conuenticula, hinc conciliabu-
la, hinc denique vis aperta, qua virum innocentissimum & ma-
gistratu dignissimum, omni sacra potestate priuatum ad vltima
rederunt. Siquidem vix tantum cibi præbuerunt afflicto, vt vi-
tam sustentare posset, & vixisse mallet, quàm viuere.

Sidonius, tamen, etsi grauibus malis irritatus, & causæ
æquitate fultus, iniuriam laudabiliùs tolerari, quàm propulsari
ratus, quasi non sentiret, aut, tanquam si meruisset, ita patienter
omnia tulit. Itaque non exoptulare, non implorare amicos, non
circumspicere patronos, non certare foro, non recuperare ami-
sam dignitatem voluit; sed omnia Deo commisit iudicijsque diui-
nis, sine quibus Mundus non gubernatur. Felix, quisquis hoc fa-
cere nouit; nec enim magnam duntaxat is animo suo conciliat
tranquillitatem; sed etiam, quia se ipsum non vindicat, Deum
vindicem parat. Quod & Sidonio euenit. Conuenerat inter im-
probos duos sacerdotes, vt die altera, Episcopum è templo extra-

Ecc 2 sum

Gen. 4. 10.

XI.
S. Greg. Tu-
ron l. 2. hist.
Franc. c. 23.
& Baronius
An. 486.

Sap. 2. 12.

XII.

ctum eliminarent; idque vnus eorum audacior, ac sine fronte, homo palàm ei minitari non est veritus. Et fecisset, ni diuina manus prauenisset insanientem. Tota nocte futuram sequentis lucis scenam secum meditatus, vix expectare potuit solem orientem. Neque expectauit; nam, antè diluculum, secus atque aliàs assueuerat, è plumis exiliens ad facinus se aptabat. Verùm priusquam domo exiret, *sellas antè petuit Patroclianas*, & comitabatur euntem puer cum lucerna. Ibi dum moratur diutiùs, mittit coniuratus alter, facinoris tam iniqui socius, & significari iubet, tempus esse exequendi, cuius heri consilium cepissent: nihil obstaculi apparere, properaret modò. Ventum est ad puerum iam diu, cum cereo, vsque ad impatientiam & Diras, præstolantem. Is ergo herum moniturus (cum pulsanti nihil responsum intus esset) ianuam tandem reserat, & reperit miserum vnà & aluum & vitam exonerauisse. Tali loco, mori dignus erat, qui Episcopum loco mouit. Episcopus igitur, Deo causam ipsius agente, in officium repositus est.

XIII. Non diu tamen postea vehementiùs agrotans iussit se in templum deportari. Ibi mæstus eum populus interrogauit, quisnam esset successurus, in officio pastoris? cui ille, *Ecce, inquit, frater meus Aprunculus viuit, & hic pastoris munus occupabit*. Hoc responsum, quia non capiebant, mente iam alienata, prolatum existimabant, sed paulo post, vaticinium fuisse, intellexerunt. Quippe Sidonio è viuis subducto; alter ille sacerdos persecutor, nihil miserabili exitu commilitonis sui perterritus, velut optatissima occasione oblata, cui diu fuerat insidiatus, gauisus, triumphum egit, tiaràmque capiti suo rapere est conatus. Nec quidquam certius futurum existimauit, quàm vt ipse succederet. Enimuerò id iam ei familiares gratulabantur; id de eo, in vulgus spargebant; id ipse quoque (tam stolidus est superborum crudelitas) amicioribus suis dictitabat, neque iam pro arcano habebat; sed ausus est etiam per quàm glorianter iactare. Nunc demum, diuino iudicio, patere, cuius causa iustior extiterit, suàne, an Sidonij; aut cui, à Deo, pedum Pontificale sit destinatum. Denique ita egit, ac si Antistes iam esset, nec quidquam omisit, quod eam in re illi posset seruire.

XIV. Quare proximo quoque, à Sidonij morte, Dominico die, dapes magnificas apparauit, ad quas ciuitatis primates adhibuit. O cæcas hominum mentes! & futurorum improuidas! quàm
sape

sæpe exitio proximi exultant, & funus suum ipse ducunt ouantes? Designatum Præsulem ad mensam accubuisse putatis? Balthasar accubuit, *appensus in statera, & inuentus minus habens.* Sedebat, Dan. 5. 27. suo quisque, ordine; stabant in ferculis alites, & cibi non ad palatum modò, sed etiam ad oculum facti; iam gliscebant colloquia; iam sitis vinum postulabat. Ante omnes, vt par erat, futuro Episcopo pocillator scyphum præbuit; quem ille manu sustinens meditabatur, in cuius sanitatem esset propinandus. Nunquam mors malis opportuna venit; sed, inter conuiuia & epulas, longè importunissima. Itaq; non iam mitræ, sed Libitinæ candidatus, dum poculum tollit, dum ei nomen imponit, sentit repentè, quàm verè dictum sit, multa inter calicem & suprema labra cadere: nam & ille ipse cecidit, & priùs è Letheo, quàm suo, poculo bibit. Siquidem iam iam vinum probaturus, subita formidine, cohorrui, expalluit, & vitro de manu cadente, funus fuit. Noluit postea sic propinanti quisquam respondere. Hæc omnia, ita vti contigerunt, pridie pocillatori per somnium obiecta narrat Gregorius Turonensis. Quis non videat iniuriæ patientissimi Sidonij vindicem fuisse Deum? ad quem, Sidonio tacente, vel iniuria Sidonij satis clarè appellauit; quæ iniuriosorum vnum quidem præmiserit, alterum verò, post Præsulis mortem, ad iudicium traxit; vt manifestum fieret, Deum ante, & post obitum, suorum iniurias vlciscei.

Sed Sidonius tacens ultorem Deum inuenit, innumeri, qui in vita quidem tacent, post mortem demum loquuntur, & accusant eos, à quibus indignissimè, dum viuerent, habiti fuerunt. Dabo, ex eodem scriptore historiam, quæ meritò faciat violentis illis magnatibus ambas aures tintinare. Nantinus Engolismensis comes homo factiosus, audis potentia honoris, diuitiarum, ceterùm vitia sua callidè occultans, priùs sacerdotem, postea Pontificem Burdigalensem, Heraclium nomine, varijs modis aggressus, grauib; iniurijs vexauit. Nec potuit odium multorum malorum illatione satiari; sed flammæ instar semper auctum, semper maiora tentauit. Aliquot villas ac prædia Maracharius auunculus eius, templis, ac sacerdotibus testamento legarat. Eas villas ac prædia Nantinus, per vim occupauit. Vt iniuriam tegeter, pretextum inuenit. Vulgabatur enim, illi Ecclesiæ, nullo iure, deberi bona hæreditaria, cuius Clerici testamentarium interemissent. Cui iniustitiæ non potest color induci? At non passus est, se hoc fucò fal-

XV.

Gregor. Turon. l. 1. c. hist. Franc. c. 36.

li Heraclius Igitur, comperta rei iniquitate, Comitem anathemate fulminatam, ex Ecclesia exesse iussit. Comes, qui pius videri cupiebat, vulpino ingenio, obedientiam simulauit. Nam sacerdotum concilio, apud Sanctonas, habito, se stitit. subiecit, sponndit omnia se, quæ vi interuertisset, redditurum: dummodo iterum templum intrare, sacrisque officijs interesse permetteretur. Voti compos, ad ingenium redijt, ostenditque, qua verborum ambiguitate concilium sacrum decepisset. Quasdam enim domos restituit, sed vsq; ad puluisculum exinanitas ac spoliatas. Quod vbi intellexit Episcopus, denuò anathemate ferendum censuit, atque sacris omnibus rebus interdicendum. Ita constantia, cum perfidia certauit; cuius cōstantiæ præmium vt acciperet Episcopus, paulo post beata morte defunctus est. Præfule mortuo, quasi amoto pastore, lupus iterū se ouibus Christi aggregauit. Vt enim infamiam declinaret Comes, aditum denuò ad Ecclesiam impetrauit, sed nō, quo decebat modo; quia non nudis pedibus, vt pœnitens, sed manibus argenteis rediuit. Humanis ista oculis, non diuinis, satisfaciunt; coram quibus nulla potest hypocrisis occultari. Defunctus erat iam, ante aliquot menses, Heraclius Antistes, neque sanè Nantinum ad Dei tribunal citauerat; poterat ergo sibi Comes persuadere, omnia iam sua, apud illum, facinora esse obliterated. Sed si *vnus passer non est in obliuione, apud Deum*, quo pacto posset tam sancti Præfulis obliuisci? Ergo igitur vix pauci menses, à morte Heraclij ierant, cum Nantinus flagrantissima febre repente incensus, cæpit, more insanientis, vociferari: *Heu, heu, ab Heraclio Antistite exuror; ab illo crucior, ab illo ad iudicium vocor; Agnosco facinus, recordor iniuriarum, quibus eum oneraui*. In his ipsis clamoribus, febrili incendio consumtus, nefastum spiritum, ad diuinum tribunal (vtinam non etiam ad Gehennæ incendium!) expuit.

Luc. 12. 6.

XVI.

Videtis hîc, ô Christiani, nulla opus esse vobis, in hac vita, ad iniurias vindicandas, citatione? Hîc nunc patientiæ tempus est; in altera vita, erit tempus vindictæ. Cum diuino tribunali astabitis, sine peccato, & villo periculo, poteritis persecutores vestros, itidem ad illud, in ius, vocare. Nunc, vobis tacentibus, caussam vestram agit Deus; si eum agere sinitis, & non auertitis. Verè S. Gregorius scripsit: *Delinquenti Dominus nequam parci; quia delictum, sine vltione, non deserit. Aut enim ipse ho-*

S. Greg. 1. 9.
Moral. c. 27.

mo 172

mo in se pœnitens punit, aut hoc Deus cum homine vindicans percutit. Nequãquam igitur peccato parcitur, quia nullatenus sine vindicta laxatur. Deo itaque hanc curam relinquit, quia sanguinem seruorum suorum ulciscetur: & vindictam retribuet in hostes eorum. Deuter. 32. 43.

Vos autem, ô viri Illustres, & Illustrissimi, nolite vobis promittere impunitatem, si ad vallem Iosaphat vos non auditis euocari ab ijs, quos tyrannicè premitis; quorum sanguinem exfugitis; quorum agros, fundos, piscinas, siluas, pecora inuaditis; quorum pecunias detinetis, equos abducitis, villas incenditis, filios & famulos occiditis; quorum totas regiones populationi, vastationi, in compendio dicam, bello diuturno, & affectatè protracto exponitis. Esto nemo viuens, nemo moriens vos ad Dei tribunal citet: citabunt tamen mortui, tantarum vtique iniuriarum non immemores futuri; citabunt ipsa facinora vestra, ad cælum, contra vos, clamantia; citabit ipsa Numinis iustitia, quæ multos damnat, quos nemo hominum accusat. Iam causæ latent, scietis aliquando, cur iste in iuuentute, ille in viridi ætate, alius tam validis adhuc viribus; & vnus quidem repentino morbo, alius repentino casu, tertius veneno, quartus in fluuio perierit. Aspexit Deus iniurias pauperum, & ad iudicium suum illos, è vita, euocauit. Hoc est, quod Spiritus S. monet: *Noli attendere ad possessiones iniquas, & ne dixeris: Est mihi sufficiens vita: nihil enim proderit in tempore vindictæ & obdurationis. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui: & ne dixeris: Quomodo potui? aut quis me subijciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris: Peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus est enim patiens redditor.* Atque ex his disputatis satis constat, posse innocentiam, citationis sorte, defendi, si homines citatione rectè, & fine debito, vtantur; non autem facilè huc veniendum; ne abutantur. Siquidem etiam corpori remedia periculosa nunquam, aut non, nisi summa cautione, adhibentur. XVII. Eccli. 5. 1.